

Брюксел, 13.3.2020 г.
COM(2020) 112 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА И ЕВРОГРУПАТА**

Координирани икономически мерки в отговор на пандемията от COVID-19

1. ВЪВЕДЕНИЕ

COVID-19, често наричан „коронавирусът“, е тежка извънредна ситуация за общественото здраве, засягаща гражданите, обществата и икономиките. Започнала в Китай, пандемията вече предизвиква инфекции във всички държави членки. Италия е най-силно засегната, но броят на случаите на инфекция нараства във всички държави членки и ситуацията се променя бързо. Пандемията поражда голяма тежест за хората и обществата и поставя системите на здравеопазване под силен натиск. Трябва да предприемем общи ответни действия, за да забавим разпространението на заразата, да укрепим устойчивостта на нашите системи на здравеопазване, така че да могат да помагат на нуждаещите се, и да постигнем напредък в научноизследователската и развойната дейност.

Освен че има значителни социални последици и човешко измерение, пандемията от коронавирус е и голямо икономическо сътресение за ЕС, което налага да се предприемат решителни координирани икономически действия. Разпространението на вируса причинява смущения в глобалните вериги на доставките, нестабилност на финансовите пазари, сътресения в потребителското търсене и отрицателни ефекти в ключови сектори като пътуванията и туризма. Европейските фондови пазари регистрираха спад с около 30 % спрямо средата на февруари — най-резкия си месечен спад от началото на финансовата криза през 2008 г., а развитието на пандемията през следващите седмици и месеци продължава да е много неясно.

Само със солидарност и координирани решения в цяла Европа ще можем да овладеем ефективно тази извънредна ситуация за общественото здраве. Държавите, регионите, градовете и гражданите трябва да бъдат солидарни, за да се ограничи разпространението на вируса, да се помогне на пациентите и да се противодейства на икономическите последици. За това са нужни набор от основни мерки и последователен и ясен общ подход. **От ключово значение е тясното сътрудничество между всички заинтересовани страни.**

Комисията ще използва пълноценно всички инструменти, с които разполага, за да устои на тази буря. В допълнение към усилията ни за координиране и насочване и към действията ни за ограничаване на разпространението на вируса Комисията предприема мерки за преодоляване и намаляване на социално-икономическите последици от пандемията. Става въпрос да се запазят целостта на единния пазар, както и в по-общ план веригите за създаване и разпространение на стойност, за да се осигурят необходимите доставки за здравните ни системи. Става въпрос да се окаже помощ на хората, така че доходите и работните места да не бъдат засегнати непропорционално от пандемията. Става въпрос да се подпомогнат предприятията, и по-специално малките и средните предприятия (МСП). Става въпрос също да се гарантира ликвидността на нашия финансов сектор и да се противодейства на заплахата от рецесия чрез действия на всички равнища. И накрая, става въпрос да се осигури рамка, даваща възможност на държавите членки да действат решително по координиран начин. В обобщение — става въпрос да се подготвим за бързо възстановяване от това икономическо сътресение.

В настоящото съобщение се очертава незабавната ответна реакция на Комисията, целяща да се намалят икономическите последици от COVID-19. Обявените днес мерки, които се описват в него, се отнасят до най-належащите предизвикателства, но трябва да бъдем наясно, че ситуацията се променя ежедневно. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с Европейския парламент, Съвета, Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и държавите членки с цел бързо изпълнение на тези мерки и е готова да подеме всички допълнителни инициативи, които са необходими. Освен това тя оказва подкрепа за международните ответни действия за справяне с глобалните социално-икономически последици от пандемията чрез многостранната рамка, като се обръща специално внимание на партньорските държави с уязвими здравни системи.

2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПОСЛЕДИЦИ

Пандемията от COVID-19 е голямо сътресение за световната и европейската икономика. Тя вече оказва значително отрицателно икономическо въздействие върху Европа, което ще се усеща поне през първата половина на тази година, а може би и по-дълго, ако мерките за ограничаване се окажат неефективни¹. Вследствие на COVID-19 растежът на реалния БВП през 2020 г. може да спадне доста под нулата или дори да бъде силно отрицателен и затова координираният икономически отговор на институциите на ЕС и държавите членки е от ключово значение за намаляване на икономическите последици.

Това сътресение засяга икономиката по различни канали:

- сътресението в резултат на първоначалното свиване в Китай през първото тримесечие на 2020 г.;
- сътресението в предлагането за европейската и световната икономика в резултат на прекъсването на веригите на доставките и отсъствията от работа;
- сътресението в търсенето за европейската и световната икономика, предизвикано от по-слабото търсене от потребителите и отрицателното въздействие на несигурността върху инвестиционните планове;
- и въздействието на ограниченията по отношение на ликвидността върху предприятията.

Сътресението ще е временно, но трябва да работим заедно, за да бъде то възможно най-кратко и най-ограничено и за да не причини постоянни щети на нашите икономики. За бъдещето — колко отрицателни ще са перспективите, ще зависи от редица фактори, като например липсата на доставки на материали от основно значение, ефективността на мерките за ограничаване, прекъсването на производството в ЕС, загубените работни дни в предприятията и публичните администрации, въздействието на търсенето (напр. ограничения на мобилността, отменени пътувания).

Държавите членки трябва да бъдат бдителни и да използват всички налични на равнището на Съюза и на национално равнище инструменти, за да не доведе настоящата криза до загуба на критични активи и технологии. Такива инструменти са например националните проверки за сигурност и други инструменти, свързани със сигурността. Комисията ще предостави насоки на държавите членки преди прилагането на Регламента относно скрининга на преки чуждестранни инвестиции в Съюза.

С разпространението на COVID-19 и засягането на големи части от населението в световен мащаб и в държавите членки, икономическите последици са значителни и се увеличават всеки ден. Те се усещат в цялата икономика, и по-специално в ситуации, когато е необходимо поставяне в изолация, за да се предотврати разпространението на пандемията. Мерките, предприети за ограничаване на вируса на местно и национално равнище, могат да засегнат както търсенето, така и предлагането. По-специално отрицателното търсене е следствие от мерките за ограничаване на вируса, които правителствата са длъжни да въведат и които засягат личния, професионалния и социалния живот. Днес най-засегнатите сектори са здравеопазването, туризмът и транспортът, особено въздушният транспорт.

---

¹ Вж. приложение 1.

Пандемията от COVID-19 оказва въздействие върху световните финансови пазари. В края на февруари световните капиталови пазари и тези на други високорискови активи отбелязаха силен спад на фона на силно търсене на сигурност. В същото време поради нарасналото търсене цените на сигурните активи скочиха: доходността на държавните облигации на САЩ („сигурния финансов актив от последна инстанция“) рязко спадна. Цените на акциите спаднаха навсякъде по света. Спредовете по държавните облигации на по-уязвимите държави членки се увеличиха. Доходността на корпоративните облигации с неинвестиционен рейтинг се повиши рязко.

Предвид макроикономическото и финансовото въздействие на COVID-19, следва да се предприемат решителни и координирани мерки в рамките на икономическата политика, за да се постигнат следните цели:

- Да се способства за спасяването на човешки животи. Да се осигурят необходимите доставки, финансови средства и инвестиции за овладяване и лечение на пандемията.
- Да се осигури защитата на работещите в Европа (включително на самостоятелно заетите лица) срещу загуби на доходи и да се гарантира, че най-засегнатите предприятия (особено МСП) и сектори разполагат с необходимата подкрепа и финансова ликвидност.
- Да се намали въздействието върху цялата икономика, като се използват в пълна степен всички налични инструменти на ЕС и гъвкава рамка на ЕС за действие на държавите членки.

3. ГАРАНТИРАНЕ НА СОЛИДАРНОСТ В ЕДИННИЯ ПАЗАР

3.1. ДОСТАВКА НА МЕДИЦИНСКО ОБОРУДВАНЕ

Единният пазар е в основата на Европейския съюз. По време на криза инструментът за солидарност е този, който гарантира, че основните стоки, необходими за смекчаване на рисковете за здравето, породени от епидемичен взрив, могат да достигнат до всички, които се нуждаят от тях. Като осигурява наличието на тези стоки в целия ЕС, единният пазар съдейства за защитата на здравето ни. Едностранните национални ограничения на свободното движение на стоки от първа необходимост за системите за здравеопазване, водят до съществени пречки и имат тежки последици за капацитета на държавите членки да се справят с пандемията от COVID-19.

От решаващо значение е всички национални мерки да се стремят да постигнат първостепенната цел за опазване на здравето на хората в дух на европейска солидарност и сътрудничество. Някои държави членки вече приеха или подготвят национални мерки, засягащи износа на лични предпазни средства, като защитни очила, маски, ръкавици, комплекти за опериране “тип пижама” и хирургични халати, както и лекарства. Тези мерки рискуват да попречат на тези основни стоки да достигнат до онези, които най-много се нуждаят от тях, а именно здравните работници, екипите за намеса на място и пациентите в засегнатите райони в цяла Европа. Те пораждаат „ефект на доминото“: Някои държави членки предприемат мерки за смекчаване на въздействието на мерки, предприети от други държави членки.

За кратък период от време ограниченията са се разпространили по отношение на все по-голям набор от продукти, като се започне с лични предпазни средства и се стигне напоследък до лекарства. Ограниченията върху износа заобикалят интегрираните вериги за доставки. Те създават пречки за производството на стоки от

първа необходимост чрез блокиране на суровините в определени държави членки. Нарушават логистичните и дистрибуторските вериги, които разчитат на централни складове. Насърчават натрупването на отговори във веригата на доставки. В крайна сметка те водят до повторно въвеждане на вътрешни граници в момент, когато се нуждаем най-много от солидарност между държавите членки.

В приложение 2 са посочени насоки за държавите членки относно начина на въвеждане на подходящи механизми за контрол, за да се гарантира сигурността на доставките в цяла Европа². Договорът позволява на държавите членки при определени строги условия да се отклоняват от правилата на единния пазар. Всяка национална ограничителна мярка, предприета съгласно член 36 от ДФЕС за опазване на здравето и живота на хората, трябва да бъде обоснована, т.е. да е подходяща, необходима и пропорционална на тези цели, като се гарантират адекватни доставки за съответните лица, като същевременно се предотвратява всякакво възникване или влошаване на недостига на стоки, считани за съществени, като лични предпазни средства, медицински изделия или лекарствени продукти. Всяка планирана национална мярка за ограничаване на достъпа до медицинско и защитно оборудване трябва да бъде съобщена на Комисията, която трябва да информира за това останалите държави членки.

Съобщените досега мерки на Комисията бяха оценени по отношение на това да се гарантира, че основните стоки достигат до тези, които най-много се нуждаят от тях. Комисията разглежда тези случаи като приоритет и подкрепя държавите членки да коригират всяка такава мярка. В случай че държавите членки не адаптират достатъчно своите правила, Комисията ще предприеме правни действия.

Някои национални мерки възпрепятстват износа на стоки от първа необходимост за трети държави, като крайната цел е да се запази жизнеспособността на системите на ЕС за здравеопазване. Ако износът за трети държави застраши способността на ЕС за отговор на разпространението на COVID-19, Комисията може да предприеме действия и да въведе система за разрешения за износ на определени продукти.

Комисията предприема всички необходими мерки, за да гарантира подходящо предлагане на предпазни средства в цяла Европа. Предвид настоящия недостиг в световен мащаб Комисията стартира ускорена съвместна процедура за възлагане на обществена поръчка с 26 държави членки. Като допълнителна предпазна мярка Комисията приема мярка по линия на механизма на ЕС за гражданска защита (rescEU) за закупуване на такова оборудване. Това би могло да доведе до първо закупуване в началото на април, ако бъде одобрено от държавите членки. Комисията също така представя препоръка на Комисията относно процедурите за оценка на съответствието и надзор на пазара в контекста на COVID-19. Това ще позволи, по-специално да се увеличи предлагането на някои видове оборудване, като например маски за еднократна употреба.

От ключово значение е действията да се предприемат съвместно, за да се гарантира производството, съхранението, наличието и разумното използване на медицински средства за защита и на лекарства в ЕС, по открит и прозрачен начин. Комисията се свързва с доставчиците, за да направи оценка на недостига и за да поиска от тях незабавно да увеличат производството. Заедно с държавите членки и Европейската агенция по лекарствата Комисията създаде също така изпълнителна ръководна група за наблюдение на потенциалния недостиг на лекарства заради COVID-19. Освен това тя следи ситуацията чрез Координационната група по медицинските

---

² Вж. приложение 2.

изделия, включително относно наличието и функционирането на различни диагностични изделия и сътрудничеството по отношение на различните национални подходи към диагностичните изследвания.

3.2. ТРАНСПОРТ

Пандемията от COVID-19 също оказва значително въздействие върху нашите транспортни системи. Европейските вериги на доставки са тясно свързани. Тези връзки се поддържат чрез широка мрежа от товарни транспортни услуги. Прекъсванията на тези потоци от стоки водят до сериозни икономически щети.

Международната и европейската авиационна промишленост вече са сериозно засегнати от пандемията. С всеки изминал ден ситуацията се влошава. Очаква се през следващите седмици трафикът да намалее още повече. За да съдейства за намаляването на въздействието на пандемията, Комисията предлага целенасочено законодателство, с което ще бъдат предоставени временни облекчения на въздушните превозвачи от задълженията им за използване на слотове съгласно правото на ЕС. След като влезе в сила, тази временна мярка ще позволи на авиокомпаниите да използват капацитета си в контекста на намаляващото търсене вследствие на пандемията.

Що се отнася до наземните вериги за доставки, те бяха сериозно засегнати от въвеждането на забрани за влизане на сухопътните граници или ограниченията по отношение на достъпа на водачите до определени държави членки. Това засяга всички стоки, но по-специално суровините от изключителна важност и нетрайните продукти, и тъй като по-голямата част от предприятията в сектора са МСП, тези въздействия са непосредствени и сериозни.

Независимо от вида транспорт Комисията работи с държавите членки относно начините за гарантиране на икономическа приемственост, с която се запазва потока от стоки и веригата на доставки, пътуванията по работа, както и функционирането на вътрешния пазар и безопасността на транспорта.

3.3. ТУРИЗЪМ

Натискът върху туристическата индустрия на ЕС е безпрецедентен. Тя е изправена пред значително намаляване на броя на международните туристи (масови анулирания и спад на резервациите, например от американски, китайски, японски и южнокорейски пътници). Засегната е също така от забавянето на пътуванията в рамките на ЕС и на национално равнище, по-специално поради нарастващото нежелание на гражданите на ЕС да пътуват, както и поради предприемането на национални и/или регионални превантивни мерки за безопасност. Малките и средните предприятия в този сектор са особено засегнати от това цялостно свиване на туризма и на бизнес пътуванията. Прекъсването на пътуванията в рамките на ЕС и на вътрешните пътувания (което представлява 87 % от пристигащите туристи) от края на февруари насам влошава ситуацията. Секторът на търговските панаири и конгреси е особено засегнат с повече от 220 събития, които бяха отменени или отложени в Европа за първото тримесечие на 2020 г. Други свързани сектори, като например производството на храни и напитки, както и образованието и културните дейности, също са подложени на все по-голям натиск заради пандемията от COVID-19 и усилията за ограничаване на нейното разпространение.

Комисията поддържа връзка с държавите членки, международните органи и основните професионални сдружения в ЕС, за да наблюдава ситуацията и да координира мерките за подпомагане.

4. МОБИЛИЗИРАНЕ НА БЮДЖЕТА НА ЕС И ГРУПАТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

4.1. МЕРКИ ЗА ЛИКВИДНОСТ: ПОДКРЕПА ЗА ПРЕДПРИЯТИЯ, СЕКТОРИ И РЕГИОНИ

С цел да се улесни незабавното намаляване на особено силното въздействието върху МСП, бюджетът на ЕС ще използва съществуващите си инструменти, за да ги подкрепи с ликвидни средства, допълващи мерките, предприети на национално равнище.

През идните седмици от бюджета на ЕС ще бъдат предоставени 1 милиард евро като гаранция за Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ), за да се подпомогне финансирането на оборотен капитал в размер на приблизително 8 милиарда евро и да се помогне на най-малко 100 000 европейски МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация³.

Подкрепата ще бъде предоставяна чрез съществуващите инструменти на програмите на ЕИФ за подкрепа на инвестициите. В рамките на приложимото законодателство кредитирането ще бъде пренасочено към заемите за оборотен капитал със срок до падежа от 12 месеца или повече. По-специално гаранциите по заеми по COSME — програмата на ЕС за конкурентоспособност на малките и средните предприятия — ще бъдат подпомогнати, заедно с гаранциите за МСП по InnovFin в рамките на програмата „Хоризонт 2020“, така че банките да предлагат достъп до мостово финансиране за микропредприятия, МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация. Тези инструменти ще бъдат подсилени със 750 милиона евро чрез Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) през идните седмици. Освен това, като допълнителна специална мярка, ЕФСИ ще предостави на ЕИФ още 250 милиона евро за бързо разгръщане на подкрепата за МСП със съгласувани усилия с националните насърчителни банки и институции на държавите от ЕС.

В допълнение, отсрочването на кредита, което позволява забавяне на погасяването на заемите, ще се прилага за засегнатите дружества по силата на същите инструменти, като по този начин ще се облекчи напрежението върху техните финанси. Държавите членки се насърчават да използват пълноценно съществуващите финансови инструменти по структурните фондове, за да отговорят на нуждите от финансиране и да използват максимално структурните фондове по целесъобразност чрез нови финансови инструменти. Комисията има готовност да помогне на държавите членки в това отношение.

Въпреки че продължава да работи в тясно сътрудничество с групата на ЕИБ и Европейската банка за възстановяване и развитие, Комисията ще отправи призив за предприемането на незабавни действия от страна на тези институции, за да се даде приоритет на секторите, продуктите и инструментите, които ще предоставят възможно най-ефикасна и въздействаща подкрепа на засегнатите предприятия, както и да се

---

³ Подкрепата ще бъде предоставена от посочените по-долу източници и използвана по следния начин:

- 500 милиона евро от гаранцията на ЕС по линия на ЕФСИ ще бъдат предоставени в рамките на следващите седмици за гаранции по заеми по COSME;
- 100 милиона евро от гаранцията на ЕС по линия на ЕФСИ ще бъдат предоставени на разположение в рамките на следващите седмици за гаранциите за МСП в рамките на InnovFin;
- 250 милиона евро вече са налични по линия на компонента за инфраструктура и иновации на ЕФСИ и ще бъдат пренасочени към инструментите за подкрепа на МСП, където е възможно със съгласувани усилия с националните насърчителни банки и институции на държавите от ЕС;
- 150 милиона евро ще бъдат преразпределени в рамките на компонента за МСП на ЕФСИ от инструменти, които подпомагат по-дългосрочни конкретни интервенции, за по-краткосрочни действия с по-бързи последици.

изиска тясната им координация с други партньори в отговор на променящата се обстановка.

ЗАПАЗВАНЕ НА ЛИКВИДНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА — БАНКОВИЯ СЕКТОР

Банковият сектор трябва да играе ключова роля в справянето с последиците от разпространението на COVID-19, като запази кредитния поток към икономиката. Ако потокът от банкови кредити е силно ограничен, икономическата дейност ще се забави значително, тъй като дружествата срещат трудности при плащането на своите доставчици и служители. През последните години коефициентите на капиталова адекватност на банките значително се подобриха, те са по-малко задължени и тяхната зависимост от понякога непостоянното краткосрочно финансиране е намалела.

Банките трябва да разполагат с подходяща ликвидност, за да отпускат заеми на своите клиенти. Комисията взема под внимание решенията на ЕЦБ относно паричната политика, обявени на 12 март 2020 г.

Банките трябва да могат да използват тази допълнителна ликвидност, за да предоставят нови кредити на предприятията и домакинствата, според обстоятелствата. Комисията взема под внимание изявленията на единния надзорен механизъм и на Европейския банков орган (ЕБО) относно действията за смекчаване на въздействието на COVID-19 върху банковия сектор на ЕС, приети на 12 март, и приканва компетентните органи да възприемат координиран подход и допълнително да уточнят как най-добре да се използва гъвкавостта, предоставена от рамката на ЕС.

Рамката на ЕС позволява на националните правителства да предоставят, когато е целесъобразно, под формата на държавни гаранции, подкрепа за банките, ако самите те изпитват затруднения в привличането на капитал. Въпреки че няма доказателства, че понастоящем банките изпитват затруднения от гледна точка на ликвидността, такава ситуация може да възникне за някои банки, ако кризата се задълбочи значително. При такива обстоятелства тези банки не биха могли да запазят способността си да отпускат заеми за икономиката.

Помощта, предоставена от държавите членки на банки съгласно член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС за компенсиране на преки щети, понесени в резултат на разпространението на COVID-19 (вж. допълнително обяснение по-горе), няма за цел да запази или възстанови жизнеспособността, ликвидността или платежоспособността на дадена институция или субект. В резултат на това помощта няма да бъде определена като извънредна публична финансова подкрепа.

4.2. СМЕКЧАВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ЗАЕТОСТТА

Необходими са конкретни мерки, за да се намали въздействието върху заетостта на отделните лица и най-тежко засегнатите сектори, когато производството бъде прекъснато или продажбите спаднат. Когато е възможно, трябва да защитаваме работниците от безработица и загуба на доходи, тъй като те не бива да стават жертва на разпространението на вируса. Режимите на работа при непълно работно време са доказали своята ефективност в редица държави членки, което дава възможност за временно намаляване на работното време, като същевременно се подпомагат доходите на работниците. Понастоящем 17 държави членки разполагат с някаква действаща форма на такава схема. Би било полезно тези схеми да се използват в целия ЕС. Освен това временните удължавания на заплащането при болест или промените в механизмите за обезщетения при безработица могат да послужат за подпомагане на доходите на домакинствата. Насърчаването на работата от разстояние може също така да намали въздействието.

ЕС е готов да окаже подкрепа на държавите членки, когато това е възможно, за смекчаване на въздействието върху работниците. Той вече им помага за предотвратяване и справяне с безработицата, например чрез структурните фондове на ЕС, включително чрез Европейския социален фонд, и чрез новата инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса, както е посочено по-долу.

Освен това Комисията ще ускори подготовката на своето законодателно предложение за европейска презастрахователна схема за обезщетения при безработица. Тази инициатива има за цел да подкрепи работещите и да защити онези, които са загубили работните си места в случай на големи сътресения, както и да намали натиска върху националните публични финанси, като по този начин се укрепи социалното измерение на Европа и се увеличи нейното сближаване. Схемата ще бъде насочена по-специално към подпомагане на националните политики, насочени към запазване на работните места и уменията, например чрез режими на работа при непълно работно време и/или улесняване на прехода на безработните от едно работно място към друго.

4.3. ИНВЕСТИЦИОННАТА ИНИЦИАТИВА В ОТГОВОР НА КОРОНАВИРУСА

Чрез предлаганата днес **„Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса“ (ИИОК)** Комисията предлага да насочи 37 милиарда евро по линия на политиката на сближаване към избухването на пандемията от COVID-19 и да изпълни инициативата изцяло през 2020 г. чрез извънредни и ускорени процедури.

За тази цел Комисията предлага да се откаже тази година от задължението си да поиска възстановяване на неизразходваните средства от предварителното финансиране за европейските структурни и инвестиционни фондове, които понастоящем се държат от държавите членки. Тези средства възлизат на около 8 милиарда евро от бюджета на ЕС, които държавите членки ще могат да използват в допълнение към 29 милиарда евро, които ще бъдат предоставени от структурните фондове в целия ЕС. Това ще доведе до реално увеличаване на размера на инвестициите през 2020 г.

Наред с това до 28 милиарда евро от все още неразпределените средства от структурните фондове от съществуващите национални пакети, включително националните вноски, ще следва да бъдат напълно използвани за борба с кризата, като по този начин държавите членки ще разполагат с необходимите източници на финансиране.

Комисията ще създаде работна група на най-високо равнище, която да работи с държавите членки, за да се гарантира, че на тази основа могат да се предприемат действия в рамките на седмици.

Ключов елемент от предложението е, че чрез него всички евентуални разходи за борба със заразата от COVID-19 ще могат да се финансират, считано от 1 февруари 2020 г., по линия на структурните фондове, така че държавите членки да могат да изразходват средствата възможно най-бързо за борба със заразата. Освен това Комисията предлага също така да се създаде възможност за опростено прехвърляне на значителни суми от фондовете в рамките на различните програми. Тези мерки следва да дадат възможност на всички държави членки да реорганизируют приоритетите си и да насочват подкрепата през идните седмици нататък, където тя е най-необходима, и по-специално:

- за осигуряване на подкрепа за системата на здравеопазване, напр. чрез финансиране за медицинско оборудване и лекарства, съоръжения за извършване на тестове и лечение, профилактика на заболяванията, електронно здравеопазване, осигуряване на защитно оборудване, медицински изделия, адаптиране на работната среда в сектора на здравеопазването и осигуряване на достъп до здравни грижи за уязвимите групи;
- за осигуряване на ликвидни средства за предприятията с цел справяне с краткосрочните финансови сътресения, свързани с кризата с коронавируса, покриващи напр. оборотния капитал на МСП, за да се компенсират загубите вследствие на кризата, като се обърне специално внимание на секторите, които са особено тежко засегнати;
- за временно подпомагане на националните режими за работа при непълно работно време, които спомагат за смекчаване на въздействието от шока, в съчетание с мерки за повишаване на уменията и преквалификация.

Ако бъде сметено, че са нужни промени в програмата, Комисията ще работи в тясно сътрудничество с националните и регионалните органи за рационализиране и ускоряване на съответните процедури, при отчитане на въздействието от кризата, предизвикана от коронавируса, върху административния капацитет на държавите членки.

Постигането на максимално въздействие от Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса зависи от това държавите членки да гарантират бързо изпълнение на предвидените мерки, както и незабавна реакция на съзаконодателите. С оглед на безпрецедентните обстоятелства Комисията призовава Съвета и Европейския парламент бързо да одобрят предложението на Комисията.

Успоредно с това Комисията незабавно ще осъществи контакт с най-засегнатите държави членки, за да започне да подготвя изпълнението на инициативата. Освен това Комисията ще оказва помощ на държавите членки за оптимално използване на възможностите за гъвкавост, които вече съществуват по линия на програмите на ЕС. За тази цел държавите членки се приканват да определят министър на държавно равнище и висш държавен служител, които да служат за координатори.

Наред с това, като част от тази инициатива Комисията предлага да се разшири обхвата на **фонд „Солидарност“ на ЕС**, като в него се включат и кризи, свързани с общественото здраве. По линия на този фонд през 2020 г. са на разположение до 800 милиона евро.

Европейският фонд за приспособяване към глобализацията също може да бъде мобилизиран, за да се подпомогнат съкратените работници и самостоятелно заетите лица. По линия на този фонд през 2020 г. са на разположение до 179 милиона евро.

5. ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

Предвид ограничения размер на бюджета на ЕС, основният фискален отговор във връзка с коронавируса ще дойде от националните бюджети на държавите членки. Правилата на ЕС за държавните помощи дават възможност на държавите членки да предприемат бързи и ефективни действия в подкрепа на гражданите и предприятията, и по-специално МСП, които са изправени пред икономически трудности вследствие на избухването на пандемията от COVID-19. В същото време те гарантират ефективността на държавните помощи, така че те да достигнат до предприятията в нужда и да се избегне вредната надпревара за субсидии, при която държавите членки с по-дълбоки джобове могат да похарчат повече от съседите си в ущърб на сближаването в рамките на ЕС.

Държавите членки могат да разработят множество мерки за подкрепа, съобразени със съществуващите правила за държавните помощи⁴:

- Първо, държавите членки могат да решат да въведат мерки, приложими за всички дружества, например субсидии за заплати и спиране на плащанията на корпоративните данъци и данъка върху добавената стойност или социалноосигурителните вноски. Тези мерки облекчават пряко и ефективно финансовите тежести върху дружествата. Те попадат извън обхвата на контрола върху държавните помощи и могат да бъдат въведени от държавите членки незабавно, без участието на Комисията.
- Второ, държавите членки могат да предоставят финансова помощ директно на потребителите, например за отменени услуги или билети, разходите за които не се възстановяват от съответните оператори. Тези мерки също са извън обхвата на контрола върху държавните помощи и могат да бъдат въведени от държавите членки незабавно, без участието на Комисията.
- Трето, правилата на ЕС за държавните помощи, основаващи се на член 107, параграф 3, буква в) от ДФЕС, дават възможност на държавите членки, след одобрение от Комисията, да посрещнат остри нужди от ликвидности и да подкрепят дружествата, изправени пред несъстоятелност поради избухването на пандемията от COVID-19.
- Четвърто, член 107, параграф 2, буква б) от ДФЕС дава възможност на държавите членки, след одобрение от Комисията, да обезщетяват дружествата за вреди, претърпени при извънредни обстоятелства, като например причинените от избухването на пандемията от COVID-19. Това включва мерки за обезщетяване на дружества в сектори, които са били особено тежко засегнати (напр. транспорт, туризъм и хотелиерство), както и мерки за обезщетяване на организаторите на отменени събития, за вредите, претърпени вследствие на разпространяването на заразата.
- Пето, всичко това може да бъде допълнено с редица допълнителни мерки, като например по Регламента de minimis⁵ и Общия регламент за групово освобождаване⁶, като тези мерки също могат да бъдат въведени от държавите членки незабавно, без участието на Комисията.

⁴ Подробности за различните видове инструменти са предоставени в приложение 3.

⁵ Съгласно Регламента de minimis (Регламент (ЕС) № 1407/2013 от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis) предоставянето на безвъзмездни средства в размер до 200 000 EUR за период от 3 години не представлява държавна помощ. В сектора на сухопътните товарни превози прагът е 100 000 EUR за период от 3 години. За селското стопанство и рибарството прагът е съответно 25 000 EUR и 30 000 EUR.

⁶ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г.

Понастоящем последиците от избухването на епидемията от COVID-19 в Италия са от естество и мащаб, които позволяват да се използва член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС. С него се дава възможност на Комисията да одобри допълнителни национални мерки за подкрепа за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава членка. Комисията счита, че Италия отговаря на това изискване. За да стигне до това заключение, Комисията разгледа редица показатели, които включват, но не се ограничават само до очакваното свиване на БВП, наложените строги публични мерки, включително забраната на събития, затварянето на училища, ограниченията на движението, ограниченията на системата на общественото здравеопазване, както и отменените полети и ограниченията за пътуване, наложени от други държави.

Оценката на Комисията за използването на член 107, параграф 3, буква б) за други държави членки ще възприеме подобен подход, разглеждащ въздействието на разпространението на COVID-19 в съответните им икономики. Това е ситуация, която се развива динамично. Комисията постоянно наблюдава ситуацията в целия ЕС, в тесен контакт с държавите членки. И накрая, Комисията подготвя специална правна рамка по член 107, параграф 3, буква б) от ДФЕС, която да приеме в случай на необходимост. Това беше направено в един изключителен случай в миналото по време на финансовата криза от 2008 г., когато през 2009 г. Комисията прие временна рамка⁷.

Комисията е приела всички необходими процедурни облекчения, за да даде възможност за бърз процес на одобрение от нейна страна. Решенията се вземат в рамките на дни от получаването на пълно уведомление за държавна помощ от държавите членки, когато това е необходимо. Комисията създаде специална пощенска кутия и телефонен номер, за да подпомогне държавите членки при запитвания, които биха могли да имат. За да улесни допълнително бързото действие на държавите членки, Комисията е готова да предостави образци въз основа на предишни решения относно възможностите по-долу за предоставяне на помощ на дружества в съответствие със съществуващите правила на ЕС за държавната помощ.

6. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЪЛНИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА ГЪВКАВОСТ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ФИСКАЛНА РАМКА

Мерките за целева фискална подкрепа следва да се прилагат в съответствие с принципите, изложени в раздел 5, за да се противодейства на непосредствените отрицателни социално-икономически последици от появата на вируса. Това включва подкрепа за дружества в специфични сектори и области, най-вече МСП, които са изправени пред прекъсвания в производството или продажбите и поради това са засегнати от липса на ликвидност. Действията могат да включват:

- Данъчни мерки, насочени към предприятия в засегнатите региони и сектори (напр. отложено плащане на корпоративни данъци, социалноосигурителни вноски и ДДС; авансово изплащане на държавни плащания и просрочени задължения; данъчни отстъпки; пряко финансово подпомагане).
- Гаранции за банките за подпомагане на дружества с оборотен капитал и експортни гаранции, евентуално допълнени от надзорни мерки.

Тези фискални мерки, както и мерките, необходими за защита на работниците срещу загуби на доходи, са спешни с оглед подпомагането на икономическата дейност и

---

⁷ Временна общностна рамка за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза, първоначална версия (ОВ С 83, 7.4.2009 г., стр.1).

следва да се използват за смекчаване на икономическия спад. Една добре координирана ответна фискална реакция следва да има за цел да противодейства на ефекта от спад в доверието и на свързаните с това последици в търсенето. Предприемането на решителни действия сега ще спомогне за максимизиране на въздействието на нашите действия и на последиците от тях на по-късен етап.

Комисията ще предложи на Съвета да прилага пълната гъвкавост, съществуваща в рамките на фискалната рамка на ЕС, с цел да се помогне на държавите членки да се справят с избухването на заразата от COVID-19 и последиците от нея.

- При оценката на спазването на фискалните правила на ЕС Комисията ще предложи на Съвета да изключи бюджетния ефект от еднократните фискални мерки, предприети за противодействие на икономическите последици от COVID-19. Пактът за стабилност и растеж може да поеме целенасочени извънредни разходи. Мерки за подкрепа, като например тези, които са спешно необходими за i) ограничаване и лечение на пандемията, ii) осигуряване на подкрепа за ликвидността на предприятията и секторите, и iii) защита на работните места и доходите на засегнатите работници, могат да се разглеждат като еднократни бюджетни разходи.
- Комисията счита, че гъвкавостта за справяне с „необичайни събития извън правителствения контрол“ е приложима към настоящата ситуация. Когато необичайно събитие извън контрола на дадено правителство оказва значително въздействие върху фискалната позиция на дадена държава членка, Пактът за стабилност и растеж предвижда, че на държавите членки може да бъде разрешено да се отклонят временно от необходимите фискални корекции. В резултат на това тази клауза може също да се използва за ангажирането на извънредни разходи за овладяване на епидемията от COVID-19. По-специално клаузата може да се прилага за разходи в областта на здравеопазването и целенасочени мерки за подпомагане на предприятия и работници, при условие че тези мерки и разходи са временни и са свързани с епидемията. Комисията ще следва този подход, когато прави предложения и препоръки до Съвета.
- Комисията ще предложи на Съвета институциите на Съюза да коригират фискалните усилия, които се изискват от държавите членки в съответствие с фискалните правила на ЕС. Това би позволило да се вземат предвид специфичните за всяка държава ситуации в случай на отрицателен растеж или големи спадове в дейността.
- Комисията е готова да предложи на Съвета институциите на Съюза да задействат общата клауза за дерогация, за да се позволи по-обща фискална подкрепа. В сътрудничество със Съвета тази клауза ще спре действието на фискалната корекция, препоръчана от Съвета, в случай на сериозен икономически спад в еврозоната или в ЕС като цяло.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да се компенсира социално-икономическото въздействие на епидемията на COVID-19 са необходими смели действия, предприети своевременно и координирано от всички институции, отговорни за вземането на решения в ЕС. От ключово значение за това начинание е бързото изпълнение на действията, посочени в настоящото съобщение.

Комисията ще наблюдава внимателно развитието на ситуацията. Тя е готова да предприеме всички необходими допълнителни инициативи.

Обявените мерки се отнасят до ситуацията, която съществува днес.

Трябва да бъдем наясно, че тази ситуация се променя ежедневно. По-нататъшно влошаване на икономическите перспективи не може да бъде изключено.

От последната финансова криза насам Съюзът се снабди с решителни инструменти в подкрепа на държавите членки и за гарантиране на стабилността на финансовите пазари. Взехме поука от предходните години и ще действаме, като използваме всички налични средства. Съюзът следва да направи всичко възможно, за да сведе до минимум въздействието на COVID-19 и свързаните с него ограничителни мерки върху нашите граждани, предприятия и икономики. Като част от нашия координиран и смел отговор, национални мерки, надхвърлящи това, което е обявено в съобщението, ще бъдат на разположение, като се действа съвместно и се използва максимално наборът от инструменти на ЕС в дух на солидарност.